

Det tog mange år og mange politiske puf fra siden før dagspressen den 21. marts 1991 kunne oplyse, at nu var der indgået en aftale mellem DONG og elværkerne. Igen var der helt klart tale om »frivillig tvang«. Elværkerne ønskede ikke aftalen, men blev truet med politisk påbud, hvis de ikke indgik en aftale.

Det er forstemmende, hvordan politiske flertal har søgt at skjule naturgasprojektets skandaløse økonomi og manglende rentabilitet gennem direkte og indirekte tvungen tilslutning af nye kunder. Magen til planøkonomi skal man lede længe efter.

Jyllands-Posten brugte den 11. juni 1990 lederen til meget rammende at beskrive situationen: »Dansk energipolitik er ikke længere et spørgsmål om at sikre borgerne den billigst mulige energi, men om at afbøde fortidens fejltagelser. Desværre er der bred politisk enighed om den seneste dækmanøvre, der også omfatter tvangstilslutning af de kraft/varmeværker, som er placeret ved gassetnets hovedledninger.«

DONG og EF

Der er flere forhold omkring det tættere EF-arbejde, der maner til løftede øjenbryn i DONG.

For det første er der afgiftspolitikken. Hvis der skal gennemføres en harmonisering af energifgifterne, vil det betyde en forværring af DONG's økonomi på mellem 8 og 10 mia. kr. Der er dog næppe tvivl om, at DONG målbevidst satser på, at politiske flertal på Christiansborg nok skal redde gasøkonomien gennem lange afviklingsordninger eller anden typisk dansk forhalings- og strudsepolitik i forhold til EF-samarbejdet.

Langt mere alvorligt tager man EF's planer om at bryde DONG's monopol på at anvende gasrørsnettet til transmission af naturgas. EF ønsker fri bevægelighed for varer og tjenesteydelser. Det betyder, at en dansk kunde til naturgas fra f.eks. Ruhrgas i Tyskland skal have lov til at få gassen transporteret via det danske gasnet mod betaling af en transitafgift. Det er fælles EF-regler om såkaldt Common Carriage, som vil give danske gasforbrugere mulighed for at købe gas i udlandet. Når et sådant EF-direktiv giver anledning til langt mere alvor i DONG, skyldes det, at det er meget sværere at få lov til at fortsætte dansk monopolpolitik på et sådant område end at fortsætte den vanvittige energifgiftspolitik.

Dybest set er EF uinteresseret i, om Folketinget skatteplager sin egen befolkning, når bare ikke der indføres handelshindringer samtidig. Derimod er EF ikke tilsvarende fleksibelt, når det gælder andre landes adgang til de danske kunder på naturgasnettet.

Derfor tager man Common Carriage-sagen meget alvorligt.

Problemet for DONG vil være, at de kunder, som kan se en økonomisk fordel ved at købe gas i udlandet, vil være mistede kunder for DONG og dermed en yderligere udsættelse af det økonomiske balance-tidspunkt. Ligesom køb i udlandet vil blotlægge sundheden i den danske naturgassektor.

Den 30. september 1992 kunne man i Børsen læse, at EF's kommissær, sir Leon Brittan vil anvende en særlig bestemmelse i Romtraktaten for at gennemtvinge en liberalisering af energimarkedet i EF.

DONG's økonomiske fremtid

Det er oprindeligt planlagt, at der i år 2005 skal være balance i naturgasprojektets økonomi. Nu regner man dog ikke med, at balancen er frembragt før i år 2015 eller 2017.

Tager vi først udgangspunkt i år 2005, så vil situationen være stærkt afhængig af tre forhold: For det første er olieprisen af vital betydning for naturgasprojektet. For det andet vil en dansk sænkning af vores energifgifter påvirke projektet.

For det tredje vil EF kunne forlange, at vi sidestiller andre brændsler med naturgassen set i forhold til afgiftsniveau.

Det første punkt er selvfølgelig det mest vanskelige. Hvordan vil oliepriserne udvikle sig frem til år 2005? Naturgasprojektet vil sikkert håbe på oliekrise og mellemøstkrige, eftersom høje oliepriser giver god naturgasøkonomi. Hvis derimod olien i gennemsnit ligger på f.eks. 16 dollars, vil de regionale selskaber fortsat have et underskud på 5,2 mia. kr. i år 2005. DONG vil have et underskud på 1,6 mia. kr.

Det andet punkt: Sænkes vores energifgifter til f.eks. kulafgift-niveau pr. 1. januar 1993 (EF-indre marked), vil det betyde, at regionerne har 5,3 mia. kr. i underskud og DONG 3,2 mia. kr. i underskud i år 2005.

Bliver det tredje punkt gennemført, at EF pålægger os at afpasse afgifterne til Kommissionens forslag pr. 1. januar 1993, vil regionerne have et underskud på 5,1 mia. kr. og DONG et underskud på hele 10 mia. kr.

Tager vi udgangspunkt i de tre situationer og i stedet beregner, hvilket år der bliver balance, dvs. hvornår al gæld er tilbagebetalt, så viser det sig, at oliepriser på 16 dollars vil gøre regionerne gældfri i år 2017 og DONG gældfri i år 2015. Hvis derimod vi skal tilpasse vores afgifter til kulafgiften, vil regionerne fortsat kunne være gældfri i år 2017, mens DONG aldrig bliver gældfri, eftersom alene forrentning og af-